

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти**

З Б І Р Н И К НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**за матеріалами
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
з нагоди відзначення 190 річниці Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

**«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО
ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
(ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ)»**

20 березня 2024 року

Київ 2024

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 632 с.

У збірнику вміщено наукові праці та матеріали, покладені в основу доповідей, повідомлень, аналітичних оглядів вчених, представників наукових шкіл України і зарубіжжя, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків та усіх інших зацікавлених у проблематиці, висвітленій під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)» 20 березня 2024 року, присвяченій **190 річниці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова**.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів освіти та усім, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом та інноваційними освітніми технологіями в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулігіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кузьменко Ірина Анатоліївна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шеленко Галина Володимирівна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори статей несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

©Кафедра дошкільної освіти, 2024

© Автори статей, 2024

Список використаних джерел:

1. Василенко В. А. Культура українського фахового спілкування: соціопсихолінгвістичний аспект. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/31.pdf
2. Гриджук О. Є. Наукові основи формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців лісотехнічних спеціальностей: монографія. Львів: Новий Світ – 2000, 2017. 446 с.
3. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
4. Селігей П. Мовна свідомість – шанобливе ставлення до мови. *Дивослово*. 2012. № 7. С. 40–44. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/9-712.pdf>

УДК 378.091.3:005.591.6

Войналович Олександра Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО

Анотація: У статті розглянуті інноваційні технології як невід’ємна складова частина закладу вищої освіти, основні напрями використання інноваційних технологій у ЗВО. Висвітлені питання вивчення інноваційних технологій навчання та формування готовності майбутніх викладачів до застосування інноваційних технологій навчання у ЗВО. Означені методи інтерактивного навчання як одні з найбільш ефективних технологій в освіті. Особлива увага приділена використанню інтерактивних методів навчання.

Ключові слова: інноваційні технології, методи інтерактивного навчання, реформування освіти, самоосвіта, комунікативні навички, заклад вищої освіти., інформаційно-комунікаційні технології.

Abstract: The article examines innovative technologies as an integral part of a higher education institution, the main directions of using innovative technologies in higher education institutions. The issues of studying innovative learning technologies and forming the readiness of future teachers to use innovative learning technologies

in higher education institutions are highlighted. The methods of interactive learning are identified as one of the most effective technologies in education. Special attention is paid to the use of interactive teaching methods.

Keywords: *innovative technologies, interactive learning methods, education reform, self-education, communication skills, higher education institution, information and communication technologies.*

Закон України «Про вищу освіту» серед основних завдань вищих навчальних закладів передбачає «забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності».

У державних документах про освіту декларується удосконалення вищої освіти: орієнтація на кращі світові зразки освіти, нові інтенсивні технології навчання, диференціація та інтеграція змісту освіти, впровадження сучасних технологій освіти.

Основним критерієм роботи вищого закладу вищої освіти є рівень підготовленості випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, що означає потребу вести пошук ефективних форм і методів навчання, удосконалення програм, навчальних планів, розробку нових навчальних методик, посібників тощо.

У ЗВО України, що відходять від класичного шляху функціонування освіти, відбувається реформування освіти, яке супроводжується значним зменшенням обсягу аудиторних годин на кожен навчальну дисципліну та збільшенням годин на самостійну роботу. Тому важливо виховати потребу в самоосвіті впродовж життя та навчити здобувачів світи самостійно знаходити, опрацьовувати першоджерела, аналізувати теоретичні фундаментальні базові закони, поняття, методи дослідження [1].

Інноваційні технології стали невід'ємною частиною закладів вищої освіти. Вони допомагають у підвищенні якості освіти, сприяють зростанню рівня компетентності здобувачів освіти та викладачів, покращують доступність до знань та дозволяють ефективно впроваджувати інноваційні підходи до навчання та дослідження.

Інноваційні технології у закладах вищої освіти можуть включати в себе використання різноманітних інструментів та програмного забезпечення для поліпшення якості навчання та сприяння більш ефективній взаємодії між викладачами та здобувачами освіти. Водночас, використання цих технологій вимагає від викладачів та студентів певного рівня комп'ютерної грамотності та знання певних програм та систем, що може стати проблемою для деяких користувачів. Тому важливо проводити достатню кількість тренінгів та курсів для викладачів та здобувачів освіти із використання інноваційних технологій [1].

Основні напрями використання інноваційних технологій у закладах вищої освіти:

- Віртуальні та дистанційні навчальні середовища. Вони дозволяють здобувачам освіти та викладачам отримувати доступ до навчального матеріалу та комунікувати між собою незалежно від місцезнаходження.
- Мультимедійні засоби навчання. Використання відео, аудіо, графіки та інших мультимедійних засобів дозволяє зробити процес навчання більш цікавим та зрозумілим для студентів.
- Методи інтерактивного навчання. Використання інтерактивних методів навчання дозволяє залучати студентів до активної участі в навчальному процесі та сприяє їхньому більш глибокому розумінню матеріалу.
- Системи електронного навчання. Системи електронного навчання дозволяють студентам навчатися в режимі онлайн, проходити тести, виконувати завдання та взаємодіяти з викладачами та іншими студентами.
- Використання соціальних мереж та блогів для навчання та комунікації. Це дозволяє студентам та викладачам спілкуватися та ділитися знаннями та досвідом.
- Використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідницькій діяльності. Інноваційні технології дозволяють викладачам та студентам вести наукову роботу, проводити дослідження та аналізувати дані за допомогою комп'ютерних програм та інтернет-ресурсів.
- Використання віртуальної реальності та розширеної реальності у навчанні. Віртуальна та розширена реальність дозволяє створювати симуляції та імітації реальних ситуацій, що допомагає здобувачам освіти краще зрозуміти та запам'ятати навчальний матеріал.
- Використання машинного навчання та штучного інтелекту в освітньому процесі. Машинне навчання та штучний інтелект дозволяють аналізувати та обробляти великі обсяги даних, що допомагає викладачам та студентам отримувати більш точні та корисні результати у своїй роботі [3].

Одним з прикладів інноваційної технології у вищій освіті є використання відео конференцій та онлайн-платформ для віддаленого навчання.

Методи інтерактивного навчання є одними з найбільш ефективних технологій в освіті, які можуть бути використані для забезпечення активного навчання та залучення здобувачів освіти до процесу навчання.

Інтерактивні методи навчання можуть включати в себе різноманітні підходи, такі як:

- Групова робота: цей підхід включає роботу в групах студентів, щоб розвивати їхні комунікативні та колективні навички. Студенти можуть працювати разом над проектами, дослідженнями, іграми або задачами, де вони можуть співпрацювати та ділитися інформацією.
- Дискусії: це підхід, де студенти збираються, щоб обговорити тему, питання або проблему. Вони можуть висловлювати свої думки, висувати аргументи та обговорювати різні підходи до проблеми. Цей

підхід може допомогти студентам розвивати критичне мислення та вміння аналізувати інформацію.

- Використання технологій: сучасні технології, такі як відео, мультимедійні презентації, онлайн-курси та інші, можуть бути використані для покращення ефективності навчання. Вони можуть зробити процес навчання більш захоплюючим та динамічним, дозволяючи студентам вивчати матеріал у власному темпі та на своєму рівні.
- Проекти та дослідження: ці підходи можуть допомогти здобувачам освіти розвивати вміння досліджувати та аналізувати інформацію, робити висновки та приймати рішення.
- Рольові ігри: цей підхід дозволяє студентам відчувати себе у ролі реальних людей, що допомагає розвивати їхні комунікативні та емоційні навички. Вони можуть відтворювати ролі людей із різних професій або культур, досліджувати ситуації та вирішувати проблеми, що виникають.

Використання інтерактивних методів навчання може мати декілька переваг, включаючи:

- Забезпечення більш активної участі студентів у процесі навчання, що допомагає їм краще засвоювати матеріал та розвивати свої навички.
- Стимулювання розвитку критичного мислення та розв'язання проблем, що допомагає студентам стати більш самодостатніми та компетентними.
- Покращення комунікативних та соціальних навичок студентів, що є важливими для їхньої майбутньої професійної діяльності та життя.
- Забезпечення різноманітності та захопленості у процесі навчання, що допомагає зберегти інтерес студентів до предмету [4, с.146].

Отже, інтерактивні методи навчання є інноваційними технологіями в освіті, які можуть бути використані для покращення якості та ефективності навчання, розвитку навичок та здібностей студентів та підготовки їх до майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, використання інноваційних технологій сприяє створенню сприятливого освітнього середовища, надає можливості до саморозвитку й оволодіння комплексом умінь, навичок та якостей, з яких складається професійна компетентність. Зокрема таких, як: комунікація з усіма учасниками освітнього процесу; робота в команді; пошук та опрацювання необхідної інформації, оцінювання, порівняння, доповнення та засвоєння її; прийняття рішення у нестандартних ситуаціях; створення умов для творчості, надання необхідних повноважень, оперативне прийняття рішень, критичне оцінювання наслідків своїх рішень, навчання на власних помилках.

Список використаних джерел:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Академвидав, 2014. 218 с. URL: <https://skaz.com.ua/cultura/992/index.html>

2. Закон України «Про вищу освіту» Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція – Редакція від 18.03.2020, підстава – 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Малицька І. Глобальні освітні мережі. // Інтернет-портал «ОСВІТА.UA». URL: <http://osvita.ua/school/method/technol/1120/>

4. Стрілець С. І. Інновації у вищій педагогічній освіті: теорія і практика : навч. посіб. для студ. Вищих навч. закладів. 2-ге вид. допов. і переробл. Чернігів : ФОП Лозовий В.М., 2015. 544 с.

УДК 378.4

Дуда Наталія Михайлівна,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний лісотехнічний університет України,
м. Львів, Україна

ОСОБЛИВОСТЬ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ВИЩОМУ ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

***Анотація.** У статті акцентується на важливості знань про культури для формування системи цінностей як окремої людини, так і народу в цілому. Проаналізовано становлення курсу «Історія української культури» як самостійної навчальної дисципліни у вищій школі. Подано особливості становлення курсу у Національному лісотехнічному університеті України. Актуалізовано важливість повернення цього навчального предмета як загальнообов'язкового для усіх здобувачів вищої освіти в умовах російсько-української війни.*

***Ключові слова:** культура, історія української культури, російсько-українська війна.*

***Abstract.** The article emphasizes the importance of knowledge about cultures for the formation of the value system of both an individual and the nation as a whole. The formation of the course "History of Ukrainian culture" as an independent educational discipline in higher education is analyzed. The peculiarities of the formation of the course at the National Forestry University of Ukraine are presented. The importance of the return of this educational subject as mandatory for all students of higher education in the conditions of the Russian-Ukrainian war has been updated.*

***Key words:** culture, history of Ukrainian culture, Russian-Ukrainian war.*